

Academisch Medisch Centrum
Universiteit van Amsterdam

SAMENVATTING

VASTSTELLEN

BEGELEIDINGSNOODZAAK

IN DE PRAKTIJK

Maria J.E. Schouten MSc., dr. Karen Nieuwenhuijsen, drs. Saskia Andriessen, Stefan van der Veen MSc, prof. dr. Monique H.W. Frings-Dresen

Financiering

Dit onderzoek is met subsidie van UWV tot stand gekomen

Contact

Dr. Karen Nieuwenhuijsen, k.nieuwenhuijsen@amc.nl

Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid, Academisch Medisch Centrum, Amsterdam Public Health research institute, Amsterdam & APE Public Economics bv, te Den Haag

Rapportnummer

18-01

Datum

9 maart 2018

Disclaimer

Het Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid (AMC) en APE Public Economics hebben deze handreiking in samenwerking met een grote groep professionals ontwikkeld. Het copyright op deze versie (2.0) berust bij beide organisaties. De handreiking kan door professionals zonder kosten naar eigen inzicht gebruikt worden. Het Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid en APE Public Economics zijn niet verantwoordelijk voor eventuele negatieve gevolgen van gebruik van deze handreiking.

Colofon

Het onderzoeksteam was een samenwerkingsverband tussen het Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid en APE Public Economics bv (APE). Het Coronel Instituut is een afdeling van het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam. De missie van het instituut is 'Werken aan gezonder (laten) werken'. Het verzorgt hoogwaardig onderzoek en onderwijs op het gebied van arbeid en gezondheid gericht op het beter kunnen handelen van medische professionals, en het verbeteren van de (medische) belastbaarheid voor werk van werknemers. APE is een onderzoeks- en adviesbureau in Den Haag, gespecialiseerd in beleidsvraagstukken in de publieke sector. De betrokken onderzoekers van het Coronel Instituut waren: Dr. Karen Nieuwenhuijsen (senior onderzoeker en projectleider), Maria Schouten MSc (junior onderzoeker) en Prof. Dr. Monique Frings-Dresen. De betrokken onderzoekers van APE waren: Drs. Saskia Andriessen (senior onderzoeker), Stefan van der Veen MSc (consultant) en Stefanie Bouman MSc (assistent onderzoeker). Saskia Andriessen is als extern zelfstandig onderzoeker (Andriessen Arbeidsparticipatie) door APE betrokken bij dit onderzoek.

Samenvatting

Achtergrond en doelstelling

Handreiking begeleidingsnoodzaak

In eerder UWV-subsidieonderzoek is een “handreiking vaststellen begeleidingsbehoefte” ontwikkeld: een lijst met 21 aspecten die volgens professionals het meest relevant zijn voor het bepalen van de begeleidingsnoodzaak bij werk bij cliënten met structurele functionele beperkingen wanneer de toekomstige werkplek nog onbekend is. Uit een evaluatie kwam naar voren dat deze handreiking aan professionals nog onvoldoende houvast bood om vast te stellen of en in welke mate cliënten op deze aspecten begeleiding nodig hebben. Dat was voor UWV aanleiding om een nieuwe onderzoekssubsidie ter beschikking te stellen om de eerste vorm van de handreiking door te ontwikkelen tot een voor professionals in de praktijk bruikbaar hulpmiddel. Dit verslag beschrijft de resultaten van het project dat daaruit is voortgekomen, inclusief het eindproduct: de met behulp van een groot aantal professionals in de praktijk doorontwikkelde handreiking en de toegevoegde waarde daarvan.

De doelstelling van UWV voor dit project luidt als volgt:

1. Inzicht krijgen in suggesties voor verdere aanpassing/bijstelling van de handreiking en deze samen met de reeds door experts gegeven feedback aanwenden voor doorontwikkeling van de handreiking.
2. Zicht krijgen op de toegevoegde waarde van a) de doorontwikkelde handreiking (nut, bruikbaarheid en bijdrage aan de consistentie van beoordelingen) en b) de gegeven adviezen over begeleidingsbehoefte zodra er daadwerkelijk een match is.

Doorontwikkeling van de handreiking

Bij aanvang van deze studie vormde de 21-aspectenlijst met bijbehorende definities de kern van de handreiking. Deze aspecten zijn verdeeld over de clusters basisvoorwaarden, vaardigheden, persoonlijke kenmerken en executieve en cognitieve functies. Direct bij de start van het project is ervoor gekozen om de handreiking (ook) in digitale vorm uit te brengen (Excel). Daarnaast is er een beslisboom toegevoegd aan de aspectenlijst. Deze beslisboom vraagt de gebruiker bij elk aspect te beoordelen of er begeleiding of een aanpassing in de werkcontext noodzakelijk is. Als begeleiding of een aanpassing in de werkcontext wel zinvol is, wordt de gebruiker om een onderbouwing van deze keuze gevraagd. Nadat alle aspecten beoordeeld zijn genereert de Excel automatisch een samenvattend overzicht met alle antwoorden die gegeven zijn in stap één van het beoordelingsproces. In stap twee kan de gebruiker een aantal concluderende vragen over de begeleidingsnoodzaak beantwoorden, zodat een eindoordeel over de begeleidingsnoodzaak gegeven kan worden. In een latere fase van het onderzoek zijn de vragen per aspect en de concluderende (open) vragen verder aangescherpt. Bovendien zijn de inzichten uit de verschillende deelstudies ten aanzien van hoe aspecten het best beoordeeld kunnen worden

opgenomen in de handreiking. Deze praktijkinzichten zijn als ‘tips van collega’s’ opgenomen in de handreiking.

De professionals hebben allerlei wensen voor de vormgeving van de handreiking. Ze willen de handreiking in digitale en papieren versie kunnen gebruiken. Ze willen de resultaten gemakkelijk kunnen printen en (digitaal) kunnen uitvoeren. Ze willen graag voorbeeldvragen bij de uit te vragen aspecten en aandacht voor het bevragen van de verschillende leefgebieden. Al deze wensen zijn verwerkt tot een definitieve versie van de handreiking (eindversie 2.0 van de handreiking). Tenslotte zijn gedurende het project verschillende technische en praktische verbeteringen doorgevoerd op basis van de ervaringen van de professionals in de verschillende deelstudies.

Vaststellen begeleidingsnoodzaak zonder handreiking

In deze deelstudie zijn 18 professionals bevroegd over de manier waarop ze gewend zijn de begeleidingsnoodzaak vast te stellen en welke informatiebronnen ze daarbij gebruiken. En 5 gesprekken zijn geobserveerd. De belangrijkste bevinding van de professionals is, dat het vaststellen van de begeleidingsnoodzaak op een niet-gestandaardiseerde wijze gebeurt. De professionals hebben allen hun eigen werkwijze voor het vaststellen van de begeleidingsnoodzaak. De gesprekken die zij houden met cliënten verschillen per professional maar ook per cliënt, waardoor professionals geen uniforme werkwijze hebben voor het vaststellen van de begeleidingsnoodzaak. Professionals raadplegen gewoonlijk verschillende informatiebronnen om relevante informatie te verzamelen voor het vaststellen van de begeleidingsnoodzaak.

Nut & bruikbaarheid van de handreiking

In dit project is onderzocht wat het door professionals ervaren nut en bruikbaarheid van de doorontwikkelde handreiking¹ is, wat de wensen voor de vormgeving van de handreiking zijn en wat het ervaren nut is van de adviezen die volgen uit gebruik van de handreiking in de praktijk bij een daadwerkelijke match aan het werk gaan van de cliënt met werkhervatting.

De meerderheid van de geïnterviewde professionals geeft aan dat het toepassen van de handreiking informatie en inzichten opleveren waardoor zij een goed beeld krijgen van de begeleidingsnoodzaak van hun cliënten. Ze krijgen een volledig beeld, met ook voldoende detail. Professionals geven aan dat de cliëntgesprekken door het volgen van het format van de handreiking gestructureerd worden. Op basis van de handreiking kunnen professionals hun advies goed onderbouwen. Bij gebruik van de handreiking kunnen ze die onderbouwing ook zichtbaar maken voor anderen.

De gebruiksvriendelijkheid van de handreiking wordt door de professionals over het algemeen als goed beoordeeld. Ze vinden de handreiking gemakkelijk te hanteren. Ze geven aan de voorbeeldvragen handig te vinden, deze geven houvast om het cliëntgesprek te structureren en de aspecten uit te vragen. De

---

¹ In deze deelstudie is de doorontwikkelde versie 1.3 getest. Hierna zijn nog aanpassingen gedaan om te komen tot de definitieve handreiking (versie 2.0).

handreiking kent aan het eind een (in de digitale versie automatisch gegenereerd) samenvattend oordeel en een aantal open vragen. Professionals geven aan dit onderdeel een waardevol element te vinden omdat het hen in een oogopslag duidelijk maakt op welke aspecten begeleiding noodzakelijk is. Ze vinden de voorbeeldvragen ook goed toepasbaar. De vragen zijn over het algemeen van het juiste taalniveau. Daarnaast geven professionals aan de uitleg die in de handreiking is opgenomen (in de pop-up vensters) handig te vinden als geheugensteun. In deze vensters worden begrippen nader toegelicht. Tenslotte vinden professionals het handig dat zij flexibel kunnen navigeren in de handreiking, zij kunnen aspecten die niet van toepassing of niet relevant zijn overslaan. Dit vergroot de bruikbaarheid van de handreiking in de praktijk. Een *'one-size-fits-all'* aanpak is niet mogelijk aangezien de handreiking ontwikkeld is voor verschillende typen professionals en werksituaties, maar ook voor verschillende typen cliënten met een verscheidenheid aan beperkingen.

Het was niet mogelijk om het follow-up-onderzoek uit te voeren naar het nut en de bruikbaarheid van de handreiking volgens cliënten, begeleiders en adviesaanvragers. Het bleek binnen de beschikbare tijd namelijk niet mogelijk om voldoende deelnemende cliënten te werven.

Consistentie oordelen na training handreiking

In een deelstudie is onderzoek gedaan naar de consistentie van de adviezen voor en na een training. Onderzocht is, of de oordelen over de begeleidingsnoodzaak van professionals meer overeenkomsten vertonen na het volgen van de training en het gebruiken van de handreiking. Dit is onderzocht door professionals voorafgaand aan de training hun oordeel te laten geven over de begeleidingsnoodzaak bij een casus (voormeting), en hen na afloop van de training - ditmaal met gebruik van de handreiking - nogmaals een oordeel te laten geven over de begeleidingsnoodzaak van een casus (nameting).

Hoewel er enkele indicaties voor een toename in consistentie in adviezen zijn waargenomen, komt in deze studie geen duidelijke toename in consistentie in de oordelen naar voren. Al met al kan geconcludeerd worden dat we met deze studieopzet geen toename in consistentie van de oordelen over de begeleidingsnoodzaak hebben kunnen constateren na de training en het gebruik van de handreiking.

Adviezen voor implementatie en verspreiding handreiking

Het verdient aanbeveling om het beheer van de handreiking (inclusief verdere doorontwikkeling) bij één organisatie te laten plaatsvinden, zodat verschillende beroepsgroepen en organisaties dezelfde versie blijven gebruiken. Het onderzoeksteam adviseert daarom om de implementatie niet alleen via professionele verenigingen te laten verlopen, maar om ook een strategie te ontwikkelen die zich richt op het informeren en enthousiasmeren van de organisaties waar de professionals werkzaam zijn. Tenslotte verdient het aanbeveling om een training aan te bieden volgens het format dat in het onderzoek gebruikt is.

Conclusie

Het onderzoek heeft een voor professionals in de praktijk bruikbare handreiking opgeleverd om de begeleidingsnoodzaak vast te stellen op het moment dat nog niet bekend is welk werk de cliënt gaat doen. Professionals vinden de handreiking nuttig en van toegevoegde waarde. Er dient nog verder onderzoek te worden gedaan of gebruik van de handreiking de consistentie van de gegeven adviezen verhoogt, en naar het nut van de adviezen als de cliënt daadwerkelijk gaat werken.

Instrument en toelichting gratis te downloaden:

http://www.ape.nl/nl/thema_s/default.asp?nID=2267